

Posudek oponenta dizertační práce

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta

Pedagogická

Obor (specializace)

Pedagogika (didaktika NJ)

Uchazeč

Ing. Zdeněk Vávra

Název práce

Integrace environmentálních témat do výuky cizích jazyků se zaměřením na jazyk německý

Oponent

doc. PhDr. Jana ONDRÁKOVÁ, Ph.D.,

Pracoviště

Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Text posudku

Dizertační práce Ing. Zdeňka Vávry se zabývá tématem, které je ve výuce vůbec a při učení cizím jazykům zvláště velmi aktuální a právem si zaslouží zvýšenou pozornost jak v teorii, tak v praxi. Autor se mu věnoval neobyčejně důkladně a intenzivně, jeho práce obsahuje celkem 269 číslovaných stran (z toho 256 stran samotného textu, 13 stran seznamu tabulek a užitých zdrojů) a tři strany nečíslovaných příloh. Svědčí to o jeho zaujetí tématem, které popisuje s velkou znalostí dané problematiky. Jeho pojednání se zabývá nejrůznějšími úhly pohledu na danou problematiku, přičemž vhodným způsobem propojuje poznatky environmentální výchovy s problematikou didaktiky cizích jazyků a lingvistickou teorií. O tom, že integrace environmentálních témat do výuky cizích jazyků je životním tématem autora svědčí i jeho četná publikační činnost s tímto zaměřením.

Práce se člení na abstrakt (český a anglický), obsah, úvod a tři části (Teoretická východiska integrace environmentálních témat do výuky cizích jazyků, Integrace environmentálních témat do výuky cizích jazyků ve školní praxi, Aplikace environmentálních témat ve výzkumných šetřeních), následuje závěrečné shrnutí a závěr, seznam tabulek, použité literatury a přílohy.

První část je rozdělena do čtyř kapitol a je zaměřena čistě teoreticky. Pro cizojazyčnou výuku je významná kapitola 4, jež se zabývá jazykovými specifiky textů s environmentální tematikou (se zaměřením na jazyk německý) a zpřístupněním odborné terminologie (environmentální slovní zásoby) žákům. Zdůrazňuje možnost využití pozitivního mezijazykového transferu u tzv. internacionalismů, větší pozornost věnuje problematice osvojování členů u substantiv (zde se přímo nabízí zpřehlednění pomocí tabulek, neboť pravidla vypsaná do běžného textu pozbývají do určité míry přehlednost). Následuje stručný exkurz do lexikologie a základů německé slovtvorby. Oceňuji, že autor práce věnoval pozornost i větším textovým útvarům než pouze lexikálním jednotkám, o čemž svědčí jeho charakteristika odborného textu z pohledu syntaxe a stylistiky.

Druhá část dizertační práce je věnována psychologickým aspektům spojeným s integrací environmentálních témat do výuky cizích jazyků, didaktickým prostředkům a metodickým postupům při integraci environmentálních témat do výuky cizích jazyků. Struktura práce vypovídá o tom, že její autor dává do rovnoprávného postavení složku odbornou lingvistickou, složku pedagogickou a didaktickou a svou pozornost zaměřuje nejen na žáka, ale i učitele v učebním procesu. Za zdařilý považuji popis učebních stylů a metodických postupů ve výuce.

Zatímco na první dvě části lze pohlížet jako na teoretické, třetí část práce je zaměřena prakticky. Analyzuje potřeby zařazení environmentální problematiky do výuky z hlediska vyučujících a z hlediska institucí a firem (coby budoucích zaměstnavatelů absolventů studia).

Zde je dán prostor k vyjádření názorů učitelské veřejnosti. Učitelé cizích jazyků se vyjadřují k vhodnosti a nevhodnosti environmentálních témat a aktivit ve výuce. Následuje analýza učebnic německého jazyka (domácí i zahraniční provenience) s ohledem na prezentaci environmentální tematiky v nich. Struktura jednotlivých environmentálních aspektů v konkrétních učebnicích je poté znázorněna graficky v přehledné tabulce č. 51. Velmi chvályhodná je kapitola č. 10, popisující posouzení účinnosti navržených postupů environmentálních témat ve výuce cizích jazyků, do něhož byli zapojeni žáci druhého stupně základních škol a stejně staří účastníci jazykových kurzů v jazykových školách, kdy autor práce v praxi ověřil autentický text a didaktizovaný text (stejný obsah). Ukázky těchto textů jsou rovněž součástí této práce.

Velmi bohatá je užitá literatura, obsahující kromě českých rovněž německé tituly. Nabízí se otázka, zda nebylo vhodné poohlédnout se rovněž po zdrojích v anglickém jazyce. Je samozřejmé, že autor práce (germanista) upřednostňuje němčinu, ovšem titul dizertační práce zmiňuje výuku cizích jazyků jako takovou. Domnívám se, že tento fakt hodnotu dizertační práce snižuje.

Text dizertační práce se vyznačuje svěžím jazykem, jeho sdělnost je podpořena 55 tabulkami. Práce je napsána kultivovaně, neobsahuje překlepy a chyby. Rovněž návaznost jednotlivých částí je logická a důmyslně realizovaná.

Celkově svědčí dizertační práce o autorově vysoké erudici v oblasti metodiky německého jazyka a zejména v environmentální problematice. Je zpracována s velkým rozhledem po příslušné odborné literatuře, její kvalifikované analýzy jsou cenné po teoretické i metodické stránce a jsou přínosné zejména pro oborovou didaktiku německého jazyka. Ve své celistvosti představuje dizertační práce Ing. Zdeňka úctyhodné dílo, které svědčí o jeho hlubokém proniknutí do dané problematiky. Práce je přínosem pro teorii pedagogiky a oborové didaktiky, má vysokou hodnotu pro cizojazyčnou výuku, zejména s ohledem na potřeby sjednocené Evropy. Práci plně doporučuji k obhajobě.

Závěr

Dizertační práce Ing. Zdeňka Vávry „Environmentální výchova ve výuce cizích jazyků se zaměřením na jazyk německý“ **splňuje** požadavky standardně kladené na dizertační práce v oboru Pedagogika.

V Hradci Králové dne 5.8.2013

doc. PhDr. Jana Ondráková, Ph.D.
Pedagogická fakulta UHK